

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN BÁ THANH

BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG
TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI
HIỆN NAY

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ
NGÀNH: VĂN HÓA HỌC

HÀ NỘI - 2025

Công trình được hoàn thành tại
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Người hướng dẫn khoa học: **PGS.TS. Nguyễn Toàn Thắng**

Phản biện 1: **GS.TS. Từ Thị Loan**

Phản biện 2: **PGS.TS. Bùi Hoài Sơn**

Phản biện 3: **TS. Đậu Tuấn Nam**

Luận án được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án cấp Học viện
hợp tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Vào hồi 08 giờ 00 phút, ngày 07 tháng 8 năm 2025

Có thể tìm hiểu luận án tại:

- Thư viện Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh
- Thư viện Quốc gia Việt Nam

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng là nội dung cơ bản, hệ trọng, sống còn, liên quan đến sự tồn vong của Đảng và dân tộc ta. Trong đó, văn hóa là lĩnh vực đặc biệt quan trọng, bởi “văn hóa còn dân tộc còn”. Vì vậy, đây là trách nhiệm, nghĩa vụ thiêng liêng của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, trong đó có các nhà trường quân đội.

Về lý luận, trong những năm qua, nghiên cứu về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa dưới góc độ văn hóa học, là hoạt động văn hóa với ý nghĩa định hướng hành động, bồi dưỡng phẩm chất, năng lực của các chủ thể còn khá khiêm tốn. Vì vậy, tiếp cận nghiên cứu bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa là một hoạt động văn hóa cần nghiên cứu rõ hơn dưới góc độ văn hóa học.

Về thực tiễn, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa thực sự đã trở thành một hoạt động văn hóa, thấm sâu vào đời sống tinh thần của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân. Các nhà trường quân đội luôn quan tâm đến hoạt động bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, góp phần xây dựng đơn vị vững mạnh về chính trị, có hoạt động văn hóa lành mạnh, phong phú, tốt đẹp, nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo, cung cấp nguồn nhân lực vừa “hồng” vừa “chuyên” cho toàn quân.

Hiện nay, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở các nhà trường quân đội vẫn còn những khó khăn, thách thức, hạn chế nhất định về chủ thể, nội dung, phương thức thực hiện. Mặt khác, hoạt động này cũng bị tác động bởi nhiều yếu tố và yêu cầu ngày càng cao của công tác giáo dục đào tạo đối với yêu cầu xây dựng quân đội thời kỳ mới. Xuất phát từ những yêu cầu cấp thiết về lý luận, thực tiễn và bối cảnh nêu trên, nghiên cứu sinh lựa chọn vấn đề: ***“Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay”*** làm đề tài luận án tiến sĩ chuyên ngành văn hóa học, góp phần làm rõ lý luận, thực trạng, đề xuất phương hướng, giải pháp nâng cao hiệu quả bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Từ cơ sở lý luận về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, luận án phân tích, đánh giá thực trạng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội, đề xuất phương hướng, giải pháp nâng cao chất lượng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Thứ nhất, làm rõ cơ sở lý luận, vận dụng quan điểm, đường lối của Đảng trong nghiên cứu để nhận diện các yếu tố tác động; xây dựng quan niệm công cụ, xác định đối tượng; vai trò; chủ thể, nội dung, phương thức; quan điểm nghiên cứu và khung phân tích. Thứ hai, tổng hợp, phân tích tài liệu, xây dựng

mô hình, khảo sát, đánh giá thực trạng vấn đề nghiên cứu. Thứ ba, đề xuất phương hướng, giải pháp nâng cao hiệu quả bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu: Đối tượng nghiên cứu của luận án là hoạt động bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa để định hướng, nâng cao phẩm chất, năng lực bảo vệ cho các chủ thể ở nhà trường quân đội hiện nay.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Phạm vi vấn đề: Khảo sát, mô tả chủ thể, nội dung, phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội.

Phạm vi không gian: Tập trung khảo sát, đánh giá bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở hai nhà trường: Học viện Kỹ thuật quân sự và Trường Sĩ quan Chính trị, đồng thời so sánh với Trường Sĩ quan Lục quân 1, Học viện Phòng không - Không quân. Sự lựa chọn này cơ bản đảm bảo tính đại diện về đặc điểm, mục tiêu, yêu cầu đào tạo của các nhà trường trong quân đội.

Phạm vi thời gian: Luận án nghiên cứu bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở các nhà trường quân đội giai đoạn 2018 - 2023, cập nhật một số nội dung đến năm 2024.

4. Câu hỏi và giả thuyết nghiên cứu

Câu hỏi 1: Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa có ý nghĩa định hướng hoạt động và nâng cao phẩm chất, năng lực của các chủ thể, đặc biệt là học viên ở nhà trường quân đội như thế nào?

Giả thuyết nghiên cứu: Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội có vai trò quan trọng định hướng nâng cao phẩm chất và năng lực cho cán bộ, giảng viên, học viên.

Câu hỏi 2: Nội dung, phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội?

Giả thuyết nghiên cứu: Mục tiêu giáo dục đào tạo ở mỗi nhà trường quân đội khác nhau thì nội dung, phương thức bảo vệ có mức độ khác nhau.

Câu hỏi 3: Phương hướng, giải pháp nâng cao hiệu quả bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay?

Giả thuyết nghiên cứu: Nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho các chủ thể; đảm bảo tính hệ thống, toàn diện về nội dung; đổi mới, sáng tạo trong phương thức; xây dựng môi trường văn hóa.

5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu

5.1. Phương pháp luận

Luận án được xây dựng trên nền tảng chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm, đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam về xây dựng văn hóa, con người Việt Nam.

5.2. Phương pháp nghiên cứu

Luận án sử dụng các phương pháp nghiên cứu của chuyên ngành văn hóa học và cách tiếp cận liên ngành liên quan, cụ thể: Phương pháp tổng hợp, phân tích tài liệu; phương pháp mô hình hóa; phương pháp quan sát tham dự; phương pháp điều tra xã hội học.

6. Đóng góp mới của luận án

6.1. Đóng góp về lý luận

Luận án tổng hợp và làm rõ cơ sở lý luận về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa dưới góc độ văn hóa học. Trên cơ sở đó quán triệt và vận dụng quan điểm của Đảng về văn hóa vào thực tiễn bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội.

6.2. Đóng góp về thực tiễn

Kết quả nghiên cứu của luận án có ý nghĩa tham khảo đối với cơ quan chức năng của Cục Tuyên huấn, Tổng Cục chính trị trong tham mưu, đề xuất với Ban Chỉ đạo 35 Quân ủy Trung ương về chỉ đạo, lãnh đạo toàn diện, chuyên sâu nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực của văn hóa; có giá trị tham khảo cho các nhà trường xây dựng kế hoạch, tham mưu, đề xuất, thực hiện nhằm nâng cao hiệu quả bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Đồng thời, là tài liệu tham khảo hữu ích trong nghiên cứu, giảng dạy, bồi dưỡng phẩm chất, năng lực bảo vệ cho các chủ thể ở nhà trường quân đội.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, nội dung của luận án gồm 4 chương.

Chương 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI

1.1. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VỀ BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA

1.1.1. Nghiên cứu nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa

Nghiên cứu về nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa khá đa dạng, phong phú. Ở nước ngoài, tiêu biểu là các tác giả: Zou Guangwen, Fang Libo, Xing Lijun.... Ở trong nước, các công trình tập trung làm rõ quan điểm chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa, trên từng lĩnh vực của văn hóa và sự vận dụng sáng tạo của Đảng trong lãnh đạo xây dựng, phát triển văn hóa Việt Nam, tạo nên những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, tiêu biểu là các tác giả: Đặng Hữu Toàn, Phạm Duy Đức, Song Thành, Trần Văn Bính, Bùi Đình Phong, Trần Đình Tuấn, Đinh Xuân Dũng, Nguyễn Thế Kỳ ... và các nhóm tác giả của các đơn vị, như: Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh; Bộ Văn hóa, thể thao và du lịch;... Các công trình nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa đã khẳng định tính chất khoa học, cách mạng của văn

hóa, vai trò của văn hóa với sự hoàn thiện nhân cách con người và sự tiến bộ xã hội. Các công trình nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa khẳng định văn hóa không tách rời cuộc sống và sự nghiệp cách mạng. Bản thân Người là tấm gương sáng cho mọi người học tập và làm theo. Các công trình nghiên cứu đường lối của Đảng trên lĩnh vực văn hóa đều khẳng định Đảng ta đã kiên định, vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong lãnh đạo xây dựng, phát triển văn hóa, con người Việt Nam.

1.1.2. Nghiên cứu bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa

Cốt lõi của văn hóa là tư tưởng, định hướng sự phát triển đúng đắn nhân cách con người và xã hội. Vì vậy, đã có nhiều công trình nghiên cứu của các học giả nước ngoài bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin liên quan đến văn hóa, như: Terry Eagleton, Lý Thuận Minh... Ở trong nước có nhiều công trình của các nhà nghiên cứu, như: Nguyễn Bá Dương, Trần Văn Phòng, Lê Quốc Lý, Vũ Thị Phương Hậu, Nguyễn Thị Lan Hương,... và các cơ quan, đơn vị, như: Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Học viện chính trị (Bộ Quốc phòng), Cục Tuyên huấn - Tạp chí văn nghệ quân đội (Tổng Cục chính trị),... Các công trình đã chỉ ra âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch chống phá nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa và tác động từ internet, mạng xã hội. Đồng thời xác định chủ thể, nội dung, phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng nói chung, trên lĩnh vực văn hóa nói riêng và trong một số lĩnh vực cụ thể của văn hóa để định hướng nhận thức, bồi dưỡng con người.

1.2. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VỀ BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI

Trong các nhà trường quân đội có nhiều công trình nghiên cứu liên quan đến bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Các công trình do Học viện Chính trị; Cục Tuyên huấn chủ trì và các đề tài nghiên cứu từ cấp cơ sở đến cấp Bộ của các nhà trường. Có nhiều Hội thảo Khoa học được tổ chức và có nhiều bài viết liên quan đến vấn đề nghiên cứu gắn liền với chức năng, nhiệm vụ của các nhà trường và vai trò của các chủ thể trong nhà trường quân đội. Các công trình nghiên cứu đã khẳng định vị trí, vai trò quan trọng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội. Các tác giả nhấn mạnh nội dung bảo vệ là khẳng định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng, chính sách của Nhà nước về văn hóa và thành tựu văn hóa đất nước, giá trị văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ”. Phương thức bảo vệ là những hoạt động phong phú của nhà trường, trọng tâm là giáo dục đào tạo, nghiên cứu khoa học; giáo dục chính trị, thông tin tuyên truyền; đấu tranh trực diện với các quan điểm sai trái, thù địch trên không gian mạng.

1.3. ĐÁNH GIÁ CHUNG VÀ VẤN ĐỀ TIẾP TỤC NGHIÊN CỨU

1.3.1. Khái quát kết quả chủ yếu của các công trình khoa học đã công bố

Các công trình đã khẳng định nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa là chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa. Đảng Cộng sản Việt Nam vận dụng sáng tạo, phát triển trong lãnh đạo xây dựng văn hóa,

con người đạt được nhiều thành tựu quan trọng. Các công trình cũng đã chỉ ra chủ thể bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, tập trung ba chủ thể chính: Chủ thể lãnh đạo, quản lý; chủ thể trực tiếp; chủ thể tham gia.

Các công trình xác định nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa là khẳng định: Chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa; tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa; quan điểm, đường lối của Đảng về xây dựng và phát triển văn hóa; thành tựu văn hóa Việt Nam. Đồng thời, đấu tranh phản bác, ngăn chặn các quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận nền tảng tư tưởng của Đảng về văn hóa. Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa là hoạt động tinh thần vì sự hoàn thiện phẩm chất, năng lực cá nhân. Các công trình nghiên cứu chỉ ra nhiều phương thức bảo vệ, tập trung các phương thức: Nghiên cứu lý luận; đào tạo; giáo dục chính trị và thông tin tuyên truyền; tổ chức các lực lượng chuyên trách; kết hợp chặt chẽ với các lĩnh vực khác; kết hợp với phòng, chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”; thực hiện chính sách, cơ chế đảm bảo cho các lực lượng. Các công trình đã phân tích vị trí, vai trò của các chủ thể trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa ở nhà trường quân đội, bao gồm: Lãnh đạo, chỉ huy; giảng viên; học viên.

1.3.2. Những vấn đề tiếp tục nghiên cứu

Thứ nhất: Làm rõ quan niệm về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa và bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội dưới góc độ văn hóa học. Đặc điểm chủ thể, nội dung, phương thức hoạt động và các yếu tố tác động đến hoạt động. *Thứ hai:* Làm rõ vai trò định hướng, nâng cao phẩm chất, năng lực cho cán bộ, giảng viên, đặc biệt là học viên đào tạo sĩ quan cấp phân đội để hình thành, giữ vững, phát triển nền tảng tư tưởng của Đảng về văn hóa, góp phần xây dựng nhà trường quân đội thành “pháo đài” vững chắc về tư tưởng văn hóa, lan tỏa tri thức, trách nhiệm đến các đơn vị khác và quần chúng nhân dân. *Thứ ba,* khảo sát, mô tả, phân tích, đánh giá thực trạng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa trong giai đoạn từ năm 2018 đến năm 2023 về chủ thể, nội dung, phương thức trong các hoạt động giáo dục đào tạo, nghiên cứu khoa học; giáo dục chính trị, thông tin tuyên truyền; đấu tranh phản bác, ngăn chặn quan điểm sai trái, thù địch trên không gian mạng và những hoạt động văn hóa nghệ thuật sinh động ở các nhà trường quân đội. *Thứ tư,* trên cơ sở thực trạng, đề xuất phương hướng và giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động bảo vệ nền tảng tư tưởng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay. Làm cho hoạt động này là hoạt động tự thân, xuất phát từ “tiếng gọi của trái tim”, “mệnh lệnh của cuộc sống” ở mỗi cán bộ, giảng viên, học viên. Từ hướng nghiên cứu trên, chưa có công trình nghiên cứu cơ bản, hệ thống về “Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay”.

Tiểu kết chương 1

Các công trình nghiên cứu đã chỉ ra chủ thể bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa là toàn Đảng, toàn dân, toàn quân. Trong nhà

trường quân đội là lãnh đạo, chỉ huy; giảng viên; học viên. Về nội dung, các công trình xác định là khẳng định tính chất khoa học, cách mạng chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa; đường lối, quan điểm đúng đắn của Đảng và chính sách của Nhà nước, thành tựu phát triển văn hóa dân tộc. Đồng thời, đấu tranh với những quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận nền tảng tư tưởng của Đảng về văn hóa. Về phương thức, các công trình xác định là tổng thể các hoạt động nghiên cứu, dạy học, giáo dục, tuyên truyền, hoạt động văn hóa nghệ thuật phong phú trong thực tiễn và đấu tranh trực diện phản bác các quan điểm sai trái, thù địch.

Các công trình nghiên cứu của các nhà khoa học đã đạt được những thành quả rất đáng trân trọng. Tuy nhiên, thực tế cho thấy, chưa có công trình khoa học nào nghiên cứu trực tiếp, chuyên sâu về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội dưới góc độ văn hóa học. Vì vậy, kế thừa thành tựu đi trước, để làm rõ hơn, sâu sắc hơn, luận án tiếp tục nghiên cứu về: “Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay” thông qua nghiên cứu các học viện, nhà trường tiêu biểu: Học viện Kỹ thuật quân sự, Trường Sĩ quan Chính trị và so sánh với Trường Sĩ quan lục quân 1, Học viện Phòng không - Không quân.

Chương 2

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI VÀ KHÁI QUÁT VỀ KHÁCH THỂ NGHIÊN CỨU

2.1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA

2.1.1. Một số quan niệm

2.1.1.1. Văn hóa

Văn hóa là phạm trù rộng, được tiếp cận, trình bày bằng nhiều cách khác nhau do mục đích nghiên cứu. Luận án tiếp cận quan niệm về văn hóa từ khái niệm được nhiều nhà nghiên cứu dẫn luận của E.B.Tylor, quan niệm có ý nghĩa duy vật, biện chứng của C.Mác, quan niệm có ý nghĩa cách mạng của chủ tịch Hồ Chí Minh và quan điểm của UNESCO. Trên cơ sở đó đưa ra quan niệm: *Văn hóa bao gồm toàn bộ hoạt động sáng tạo ra các thành tựu vật chất và tinh thần của con người hướng đến chân - thiện - mỹ trong quá khứ và hiện tại nhằm đáp ứng nhu cầu của con người, thúc đẩy sự phát triển xã hội.*

2.1.1.2. Nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa

Cương lĩnh xây dựng đất nước thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội khẳng định: Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động. Trên cơ sở đó, Đảng ta vận dụng sáng tạo, đề ra đường lối xây dựng, phát triển văn hóa trên các lĩnh vực, tiêu biểu là: Tư tưởng, đạo đức, lối sống; văn học nghệ thuật; giáo dục đào tạo; thông tin đại

chúng... và đạt được thành tựu có ý nghĩa lịch sử. Từ đó, có thể quan niệm: *Nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa là những quan điểm, hệ thống tri thức lý luận khách quan, khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa, định hướng cương lĩnh, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.*

2.1.1.3. Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa

Xuất phát từ quan điểm chủ nghĩa Mác - Lênin và quan điểm của Đảng đã xác định bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng là vấn đề có ý nghĩa hệ trọng, sống còn, tư tưởng là cốt lõi của văn hóa. Có thể quan niệm: *Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa là tổng thể hoạt động tích cực, chủ động, sáng tạo, có kế hoạch của các chủ thể nhằm giữ vững lập trường quan điểm, tăng cường thế giới quan, phương pháp luận khoa học, cách mạng, chứng minh một cách thuyết phục về sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, góp phần định hướng hành động, nâng cao phẩm chất, năng lực con người.*

2.1.1.4. Bảo vệ nền tảng tư tưởng của đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội

Nhà trường quân đội là những trung tâm đào tạo cán bộ cho toàn quân. Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội gắn liền với hoạt động giáo dục đào tạo, nghiên cứu khoa học và văn hóa sư phạm quân sự đặc thù. Có thể quan niệm: *Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội là tổng thể các hoạt động tích cực, chủ động, sáng tạo, có kế hoạch của các chủ thể nhằm trang bị, giữ vững, tăng cường thế giới quan, phương pháp luận khoa học, cách mạng, sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, góp phần định hướng, bồi dưỡng, phát triển phẩm chất, năng lực chủ thể, xây dựng nhà trường vững mạnh về tư tưởng, có đời sống văn hóa tốt đẹp, lành mạnh, phong phú, nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo.*

Chủ thể bảo vệ: Lãnh đạo, chỉ huy; giảng viên; học viên.

Nội dung bảo vệ: Khẳng định tính chất khách quan, khoa học, cách mạng chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa; khẳng định tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa; khẳng định quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước về văn hóa; khẳng định thành tựu phát triển văn hóa. Đấu tranh ngăn chặn quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Mỗi nhà trường có mục tiêu, yêu cầu giáo dục đào tạo khác nhau thì có nội dung bảo vệ khác nhau.

Phương thức bảo vệ: Gắn liền với nhà trường quân đội, tập trung các phương thức: Giáo dục khoa học xã hội và nhân văn; giáo dục chính trị và thông tin tuyên truyền; đấu tranh trên không gian mạng.

Tiêu chí đánh giá: Đánh giá nhận thức, trách nhiệm, thái độ và năng lực của các chủ thể; đánh giá sự phù hợp của nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của

Đảng trên lĩnh vực văn hóa; đánh giá tính đa dạng, phong phú phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

2.1.1.5. Vai trò bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội.

Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội là hoạt động thường xuyên, trên nhiều lĩnh vực. Vì vậy, vai trò của bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội gồm: Góp phần bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng; Khẳng định vai trò lãnh đạo của Đảng đối với Quân đội; Góp phần xây dựng nhà trường quân đội vững mạnh về chính trị; Góp phần nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo; Góp phần xây dựng môi trường văn hóa quân sự tốt đẹp, lành mạnh, phong phú ở nhà trường quân đội.

2.1.1.6. Các yếu tố tác động đến bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội

Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội chịu tác động đa chiều từ nhiều yếu tố, gồm: Toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và khoa học công nghệ, truyền thông; Thành tựu xây dựng, phát triển nền văn hóa, con người Việt Nam và nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; Chức năng, nhiệm vụ của quân đội, nhà trường quân đội trong thời kỳ mới; Sự chống phá của các thế lực thù địch trên lĩnh vực văn hóa.

2.2. QUAN ĐIỂM NGHIÊN CỨU VÀ KHUNG PHÂN TÍCH CỦA LUẬN ÁN

2.2.1. Quan điểm nghiên cứu

Luận án sử dụng quan điểm của Đảng làm quan điểm nghiên cứu, cụ thể:

Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa định hướng, bồi dưỡng phẩm chất, năng lực chủ thể

Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng khẳng định nhờ kiên định và vận dụng sáng tạo nền tảng tư tưởng của Đảng, đất nước ta đã đạt được nhiều thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, “củng cố niềm tin của nhân dân với Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa”. Nghị quyết Số 35 NQ/TW ngày 22/10/2018 của Bộ Chính trị về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới khẳng định bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng là làm cho toàn Đảng, toàn dân, toàn quân: nhận thức ngày càng đầy đủ hơn, sâu sắc hơn nội dung cơ bản và giá trị to lớn của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; làm cho chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh thật sự trở thành nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội. Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân và phải thực hiện thường xuyên, kiên trì, kiên quyết; là hoạt động nâng cao khả năng tự phòng, chống của cán bộ, đảng viên và nhân dân trước âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch.

Nội dung, phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa góp phần định hướng, bồi dưỡng phẩm chất, năng lực chủ thể

Quan điểm của Đảng về xây dựng văn hóa gồm các nội dung “giữ gìn” và “phát triển”, “tiếp thu” và “sáng tạo” là “xây”, có ý nghĩa là “khẳng định”, “nâng cao sức đề kháng...”. Loại bỏ cái lạc hậu, ngăn chặn “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa là “chống”, có ý nghĩa là “đấu tranh”. Quan điểm này thống nhất với Nghị quyết Số 35 là: gắn kết chặt chẽ giữa “xây” và “chống”, “xây” là cơ bản, “chống” phải quyết liệt, hiệu quả. Như vậy, nội dung bảo vệ là khẳng định tính chất khoa học, cách mạng, sự đúng đắn của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa, quan điểm, đường lối của Đảng về văn hóa và thành tựu văn hóa dân tộc và đấu tranh ngăn chặn quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

Quan điểm của Đảng khẳng định nền tảng tư tưởng của Đảng giúp toàn Đảng, toàn quân, toàn dân nhận thức đầy đủ, sâu sắc hơn những nội dung cơ bản và giá trị to lớn của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng và nâng cao “sức đề kháng”, khả năng chủ động đấu tranh phản bác trước các quan điểm sai trái, thù địch bảo vệ vững chắc Tổ quốc. Đồng thời: hình thức, phương pháp chủ động, có tính thuyết phục cao, hấp dẫn góp phần phản bác có hiệu quả các quan điểm sai trái, thù địch. Nội dung và phương thức giúp nâng cao nhận thức, trách nhiệm, thái độ và năng lực của chủ thể.

Phương hướng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa

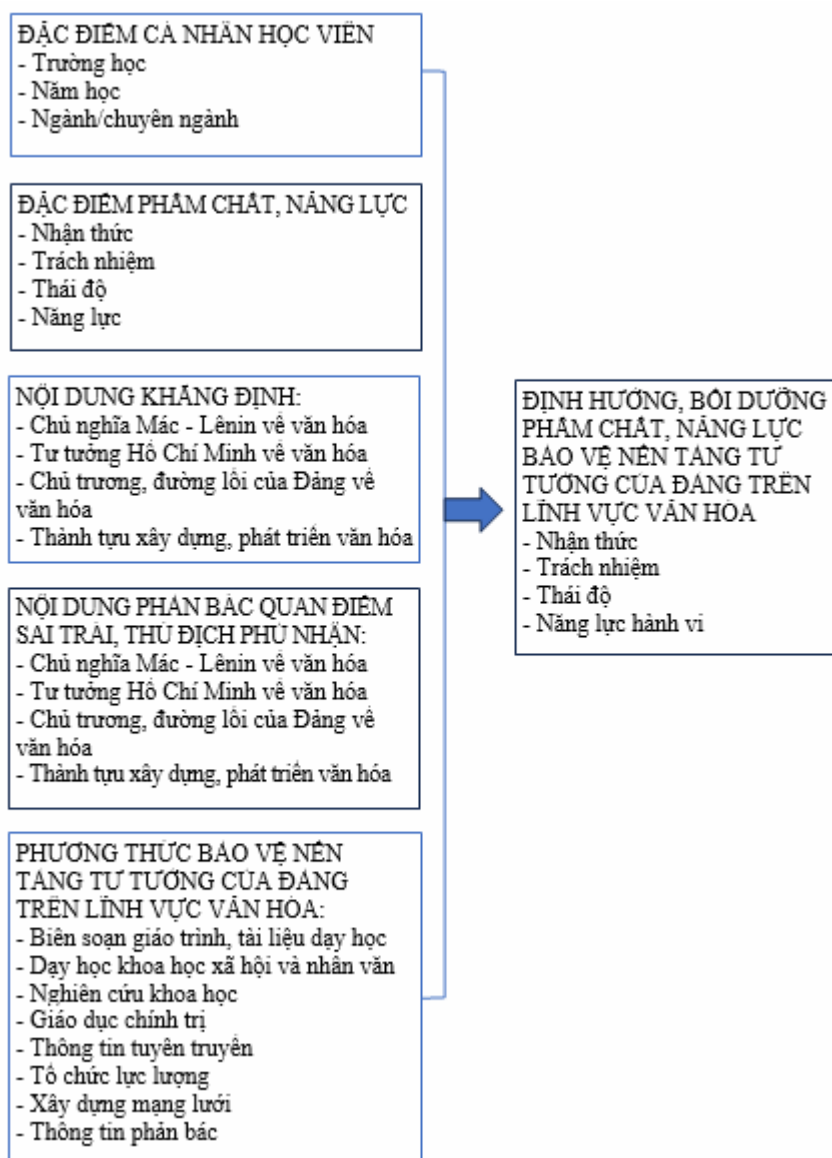
Quan điểm của Đảng khẳng định sự nghiệp xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc do “Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân là chủ thể sáng tạo, đội ngũ tri thức giữ vai trò quan trọng”. Quan điểm của Bộ Quốc phòng trong Đề án “Quân đội phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực văn hóa trong tình hình mới” nhấn mạnh: thường xuyên quán triệt sâu sắc, vận dụng, cụ thể hóa và tổ chức thực hiện đúng quan điểm, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nghị quyết, chỉ thị, mệnh lệnh của Quân ủy Trung ương, Thủ trưởng Bộ Quốc phòng về nhiệm vụ phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa. Như vậy, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội phải thực hiện nghiêm chỉ thị, nghị quyết của Đảng, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng và kế hoạch của các nhà trường quân đội.

Đảng ta cũng khẳng định bảo vệ nền tảng tư tưởng phải gắn liền với đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Đồng thời, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa phải toàn diện, hệ thống về nội dung và lĩnh vực văn hóa. Mặt khác, trước tác động của nhiều yếu tố, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa cần thường xuyên đổi mới, sáng tạo, kết hợp với xây dựng môi trường văn hóa tốt đẹp, lành mạnh.

2.2.2. Khung phân tích của luận án

Trên cơ sở quan điểm của Đảng, với mục tiêu nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo của nhà trường quân đội thể hiện ở sản phẩm đào tạo, luận án lựa chọn phân tích các yếu tố đặc điểm cá nhân (Trường học, năm học, ngành học)

và phẩm chất, năng lực (nhận thức, trách nhiệm, thái độ, năng lực) bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa của các chủ thể, đặc biệt là học viên; nội dung, phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội tác động đến định hướng hoạt động, bồi dưỡng phẩm chất, năng lực bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa của các chủ thể.

2.3. KHÁI QUÁT VỀ KHÁCH THỂ NGHIÊN CỨU

2.3.1. Nhà trường quân đội

2.3.1.1. Tổ chức, quản lý

Hiện nay, Việt Nam có 22 học viện, trường đại học đào tạo sĩ quan các ngành thuộc Bộ Quốc phòng. Các nhà trường trong quân đội có tổ chức, quản lý theo phân cấp: Ban Giám đốc (Học viện) hoặc Ban Giám hiệu (Trường sĩ quan); khối cơ quan chức năng quản lý, phục vụ giáo dục đào tạo; khối khoa; khối đơn vị quản lý học viên (Hệ, tiểu đoàn). Giám đốc (Học viện) hoặc Hiệu trưởng (Trường Sĩ quan) thực hiện sự lãnh đạo và chịu trách nhiệm kết quả hoạt động trước cơ quan cấp trên.

2.3.1.2. Chức năng, nhiệm vụ, mục tiêu, yêu cầu giáo dục đào tạo

Nhà trường quân đội thực hiện nhiệm vụ giáo dục đào tạo, nghiên cứu khoa học và cấp văn bằng, chứng chỉ theo quy định của Nhà nước và Bộ Quốc phòng. Các đối tượng học viên không chỉ đáp ứng chuẩn đầu ra về chuyên ngành đào tạo mà phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức tốt, tuyệt đối trung thành với Đảng Cộng sản Việt Nam, với Tổ quốc, với nhân dân.

2.3.2. Học viện Kỹ thuật quân sự và Trường Sĩ quan Chính trị

2.3.2.1. Học viện Kỹ thuật quân sự

Ngày truyền thống của Học viện Kỹ thuật quân sự là 28/10/1966. Nhiệm vụ chính của Học viện là đào tạo cán bộ kỹ thuật và quản lý kỹ thuật có trình độ đại học, sau đại học và nghiên cứu khoa học, tư vấn khoa học kỹ thuật, triển khai dịch vụ khoa học công nghệ phục vụ quốc phòng - an ninh và kinh tế xã hội. Trải qua gần 60 năm xây dựng, trưởng thành, tập thể học viện đã xây dựng nên truyền thống: Đoàn kết, chủ động, sáng tạo, khắc phục khó khăn, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ. Học viện đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng trong giáo dục đào tạo và nghiên cứu khoa học kỹ thuật quân sự, dân sự, đóng góp lớn vào sự nghiệp bảo vệ và xây dựng đất nước, Quân đội.

2.3.2.2. Trường Sĩ quan Chính trị

Ngày truyền thống của Trường Sĩ quan Chính trị là 14/01/1976. Nhiệm vụ chính của nhà trường là đào tạo đại học, sau đại học, hợp tác đào tạo quốc tế, cung cấp đội ngũ cán bộ chính trị cấp phân đội, giáo viên khoa học xã hội và nhân văn, cán bộ khoa học trình độ đại học, sau đại học và nghiên cứu khoa học xã hội và nhân văn. Trải qua gần 50 năm xây dựng, trưởng thành, Nhà trường đã vun đắp nên truyền thống: Trung thành, sáng tạo, đoàn kết, vượt khó, dạy tốt, học tốt. Nhà trường đã đạt được nhiều thành tựu có ý nghĩa quan trọng, góp phần xây dựng Quân đội, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, bảo vệ vững chắc Tổ quốc, xứng đáng là “trường Đảng trong Quân đội, là một pháo đài của chủ nghĩa Mác”.

2.3.3. Tính đặc thù trong tổ chức, quản lý và chức năng, nhiệm vụ của nhà trường quân đội

Nhà trường quân đội quán triệt và thực hiện chỉ thị, nghị quyết, các quy định về công tác giáo dục đào tạo, khoa học và công nghệ theo chỉ đạo của cấp trên.

Về chức năng, nhiệm vụ, công tác giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học của các nhà trường quân đội đặt dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, Bộ Tổng tham mưu, Tổng cục Chính trị.

Học viện Kỹ thuật quân sự có đặc thù đào tạo sĩ quan kỹ thuật các cấp. Trường Sĩ quan Chính trị có đặc thù đào tạo sĩ quan chính trị cấp phân đội. Hai trường tiêu biểu cho hai nhóm chuyên ngành khác nhau trong Quân đội.

Tiểu kết Chương 2

Nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, bao gồm: Chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa; tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa;

quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước về văn hóa; thành tựu xây dựng, phát triển văn hóa Việt Nam. Trên cơ sở đó, luận án khảo sát trên các lĩnh vực cơ bản của văn hóa, bao gồm: Tư tưởng, đạo đức, lối sống; văn học, nghệ thuật; giáo dục đào tạo; thông tin đại chúng. Luận án xây dựng khái niệm công cụ về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội dưới góc độ văn hóa học. Dưới góc độ này, hoạt động bảo vệ có ý nghĩa định hướng hành động, hình thành, củng cố, phát triển nhận thức, trách nhiệm, thái độ, năng lực cho các chủ thể, đặc biệt là học viên. Luận án xây dựng khung phân tích, đánh giá khách quan, khoa học về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay dựa trên khảo sát ở Học viện Kỹ thuật quân sự, Trường Sĩ quan Chính trị, so sánh với đánh giá của Trường Sĩ quan Lục quân 1, Học viện Phòng không - Không quân.

Chương 3

THỰC TRẠNG BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI

3.1. CHỦ THỂ BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA

3.1.1. Chủ thể lãnh đạo, chỉ huy

- Nhận thức, trách nhiệm

Lãnh đạo, chỉ huy ở các nhà trường quân đội đã thường xuyên coi trọng công tác lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh công tác giáo dục, quán triệt, nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho các lực lượng thuộc quyền về nội dung Nghị quyết số 35-NQ/TW ngày 22/10/2018 của Bộ Chính trị về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới và kế hoạch thực hiện Đề án “Quân đội phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa trong tình hình mới”. Tuy nhiên, nhận thức, trách nhiệm của lãnh đạo, chỉ huy vẫn còn hạn chế nhất định. Một số cấp ủy, tổ chức Đảng thiếu chủ động, sáng tạo trong nhiệm vụ bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng nói chung, trong đó có lĩnh vực văn hóa.

- Thái độ, năng lực

Đa số lãnh đạo, chỉ huy có thái độ, năng lực tốt trong lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Thường xuyên đưa nội dung, giải pháp vào nghị quyết của Đảng các cấp và tổ chức thực hiện, kiểm tra, giám sát phù hợp với hoạt động thực tiễn của đơn vị. Đồng thời, là những tấm gương sáng trong hoạt động thực tiễn bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, thực hiện tốt quan điểm “trên làm gương mẫu mực, dưới tích cực noi theo”. Tuy nhiên, thái độ, năng lực của lãnh đạo, chỉ huy vẫn còn hạn chế nhất định. Một số cấp ủy, chi bộ, cán bộ chủ trì quán triệt, cụ thể hóa các quan điểm, mục tiêu, nhiệm vụ và giải pháp trong Nghị quyết số 35-NQ/TW ngày 22/10/2018 của Bộ Chính trị về tăng cường bảo

vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới thiếu chủ động, sáng tạo.

3.1.2. Chủ thể giảng viên

- Nhận thức, trách nhiệm

Nhận thức, trách nhiệm của giảng viên ở các nhà trường quân đội về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ngày càng được nâng cao. Giảng viên ý thức được trách nhiệm của người thầy trong môi trường giáo dục quân sự, không chỉ truyền đạt tri thức mà còn là tấm gương mẫu mực, mô phạm cho học viên noi theo. Vì vậy, giảng viên luôn đi đầu trong các hoạt động liên quan đến bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, đặc biệt là dạy học và nghiên cứu khoa học, viết tin, bài, dựng video clip đấu tranh phản bác trên không gian mạng. Tuy nhiên, vẫn còn một số giảng viên chưa nhận thức đầy đủ về nhiệm vụ đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

- Thái độ, năng lực

Đội ngũ giảng viên có thái độ nghiêm túc, quyết tâm tham gia bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, thể hiện vai trò nòng cốt, đi đầu trong các chủ thể ở nhà trường quân đội. Năng lực của đội ngũ giảng viên cũng được thể hiện rõ nét, có sự phát triển trong các hoạt động giảng dạy, nghiên cứu khoa học, tham gia viết giáo trình, tài liệu dạy học và là những thành viên tích cực, nòng cốt đấu tranh, định hướng tốt văn hóa trong cuộc sống và trên không gian mạng ở các nhà trường. Tuy nhiên, thái độ, năng lực của giảng viên còn hạn chế nhất định. Một số giảng viên chưa phát huy tốt vai trò, trách nhiệm trong liên hệ vận dụng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa trong quá trình dạy học; tính đấu tranh, phê phán trên mạng chưa cao.

3.1.3. Chủ thể học viên

- Nhận thức, trách nhiệm

Học viên đang trong quá trình đào tạo ở các nhà trường, được trang bị tri thức nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa theo chương trình môn học và các hoạt động khác theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo chuyên ngành. Với tinh thần của tuổi trẻ, tự hào là học viên dưới mái trường quân đội, đa số học viên có trách nhiệm tốt trong học tập, rèn luyện, tiếp thu tri thức và nhận thức được trách nhiệm bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa. Kết quả phân tích SPSS của luận án từ phiếu thăm dò ý kiến cho thấy có sự tác động của các đặc điểm: trường, ngành, năm học và phẩm chất, năng lực học viên với định hướng, bồi dưỡng phẩm chất, năng lực bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa của học viên. Học viên học ở Trường Sĩ quan Chính trị có tác động cao hơn ở Học viện Kỹ thuật quân sự do mục tiêu, yêu cầu đào tạo. Bên cạnh đó, nhận thức, trách nhiệm của học viên về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng còn những hạn chế nhất định. Một số học viên còn biểu hiện đơn giản với học tập nâng cao nhận thức, trách nhiệm, có biểu hiện sa sút về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống.

- Thái độ, năng lực

Đa số học viên có thái độ, năng lực tiến bộ theo từng năm học ở các nhà trường quân đội. Bên cạnh học tập, nâng cao trình độ, hoàn thiện nhân cách quân nhân, học viên được tham gia sinh hoạt các câu lạc bộ: Lý luận trẻ; văn học nghệ thuật... từ đó có thái độ quyết tâm trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Kết quả phân tích SPSS từ phiếu khảo sát học viên cho thấy có sự tác động của các yếu tố: trường; chuyên ngành với thái độ, năng lực học viên, theo hướng Trường Sĩ quan Chính trị và nhóm chuyên ngành chính trị có nhu cầu cao hơn về thái độ, năng lực bảo vệ. Tuy nhiên, thái độ, năng lực học viên về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng còn hạn chế nhất định do học viên vẫn đang trong quá trình tích lũy tri thức, rèn luyện năng lực, hoàn thiện nhân cách.

Các chủ thể ở nhà trường có phẩm chất, năng lực tốt, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa trở thành hoạt động thường xuyên, có định hướng, vì sự hoàn thiện phẩm chất, năng lực bản thân, góp phần xây dựng nhà trường vững mạnh về tư tưởng, có đời sống văn hóa tốt đẹp, phong phú, tạo ra không gian văn hóa đặc sắc của môi trường sư phạm quân sự.

3.2. NỘI DUNG BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA

3.2.1. Khẳng định nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa

3.2.1.1. Khẳng định quan điểm chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa

Quan điểm chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa được giảng dạy trong 04 môn học liên quan ở các nhà trường, riêng Trường Sĩ quan Chính trị thêm môn Mỹ học Mác - Lênin. Có 12 đề tài, bài tạp chí và 30 tin, bài khẳng định chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa. Các môn học liên quan và các công trình khoa học, tạp chí, tin, bài cung cấp kiến thức cơ bản cho học viên quan điểm khoa học, cách mạng chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa, vị trí, vai trò của văn hóa trong hình thái kinh tế xã hội và cách mạng xã hội, khẳng định văn hóa mang tính giai cấp; vị trí, vai trò của giáo dục và đạo đức con người, định hướng tư tưởng, nâng cao nhận thức cho các chủ thể. Tuy nhiên, các công trình khoa học và tin, bài về chủ nghĩa Mác - Lênin trên lĩnh vực văn hóa có số lượng không đều, lĩnh vực văn học nghệ thuật và thông tin đại chúng có công trình nghiên cứu.

3.2.1.2. Khẳng định tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa

Nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa được nghiên cứu, giảng dạy trong môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh và trong các Nghị quyết, Chỉ thị của Đảng, Quân đội về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; đẩy mạnh thực hiện Cuộc vận động “Phát huy truyền thống, cống hiến tài năng, xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ” thời kỳ mới” được quán triệt, giáo dục trong các nhà trường. Nội dung dạy học, nghiên cứu khoa học, tin bài liên quan giúp học viên hệ thống được cơ sở hình thành, vị trí, vai trò của văn hóa với cách mạng giải phóng dân tộc và cách mạng xã hội chủ nghĩa, văn hóa là một mặt trận của sự nghiệp cách mạng. Tuy nhiên, nội dung khẳng định còn hạn chế nhất định do các lĩnh vực văn hóa chưa cân đối trong nghiên cứu khoa

học và tin, bài trên không gian mạng. Trong nghiên cứu, trên các lĩnh vực văn học nghệ thuật, thông tin đại chúng còn hạn chế.

3.2.1.2. Khẳng định đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách của Nhà nước về văn hóa

Nội dung đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách của Nhà nước về văn hóa được đề cập trong 07 môn học có liên quan ở nhà trường quân đội. Các môn học trang bị cho học viên những kiến thức cơ bản, hệ thống đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách của Nhà nước về văn hóa. Riêng ở Trường Sĩ quan Chính trị có thêm các môn học: Lý luận văn học; Một số loại hình nghệ thuật ở cấp phân đội do đặc thù yêu cầu đào tạo. Hoạt động văn học nghệ thuật diễn ra sôi động ở các nhà trường gắn với vai trò của Đảng, thành tựu đổi mới của Nhà nước, bản chất cách mạng của Quân đội và truyền thống các nhà trường, góp phần nâng cao nhận thức, tinh thần trách nhiệm của học viên. Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được, nội dung đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước về văn hóa còn những hạn chế nhất định. Các đề tài khoa học, bài tạp chí ở một số lĩnh vực văn hóa còn khá khiêm tốn.

3.2.1.2. Khẳng định thành tựu xây dựng, phát triển văn hóa

Nội dung thành tựu xây dựng, phát triển văn hóa Việt Nam được đề cập đến trong 04 môn học ở các nhà trường. Các môn học cung cấp kiến thức cơ bản về thành tựu văn hóa Việt Nam trên tất cả các lĩnh vực. Trong đó, tư tưởng, đạo đức, lối sống con người Việt Nam là yếu tố cốt lõi, góp phần củng cố vững chắc nhận thức cho cán bộ, giảng viên, đặc biệt là học viên. Các công trình khoa học, bài tạp chí, tin, bài trên không gian mạng góp phần cập nhật, bổ sung tri thức, tăng cường niềm tin, tinh thần trách nhiệm cho cán bộ, giảng viên, học viên trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Đây là cơ sở thực tiễn phong phú để các chủ thể minh chứng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng về văn hóa. Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được, khẳng định thành tựu xây dựng, phát triển văn hóa ở nhà trường quân đội còn hạn chế nhất định, đặc biệt là vấn đề cân đối về nội dung, lĩnh vực văn học nghệ thuật và thông tin đại chúng còn thiếu vắng.

Nhìn chung, nội dung khẳng định nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa gắn liền với tỉ lệ khối kiến thức khoa học xã hội nhân văn theo quy định ở các trường. Tuy nhiên, trên từng lĩnh vực văn hóa, trong nghiên cứu về tư tưởng, đạo đức, lối sống; văn học nghệ thuật; giáo dục đào tạo; thông tin đại chúng có sự chênh lệch đáng kể.

3.2.2. Đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa

3.2.2.1. Đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa

Trong nghiên cứu, nội dung các bài tạp chí chỉ ra quan điểm sai trái hạ bệ tính chất khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin nói chung, phủ nhận mục tiêu chủ nghĩa xã hội. Qua đó cung cấp tri thức khách quan, khoa học cho cán bộ, giảng viên, học viên tri thức về học thuyết duy nhất đúng đắn, cách

mạng là chủ nghĩa Mác - Lênin và mục tiêu xã hội xã hội chủ nghĩa để phủ nhận quan điểm sai trái. Bên cạnh mặt tích cực, nội dung đấu tranh phản bác quan điểm sai trái phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa trong các nhà trường quân đội vẫn có những hạn chế nhất định. Trong đó, môn triết học Mác - Lênin chưa có chuyên đề riêng về đấu tranh bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin nói chung, trên lĩnh vực văn hóa nói riêng. Thống kê của luận án về các công trình nghiên cứu khoa học ở các nhà trường cho thấy chủ yếu các bài tập trung ở lĩnh vực tư tưởng, đạo đức, lối sống.

3.2.2.2. Đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa

Nội dung đấu tranh bảo vệ bản chất đúng đắn, khoa học, cách mạng của tư tưởng Hồ Chí Minh về tư tưởng, đạo đức, lối sống và giáo dục đào tạo, cung cấp hiểu biết, định hướng tư tưởng đúng đắn cho cán bộ, giảng viên, đặc biệt là học viên. Nội dung đấu tranh giúp các chủ thể nhận biết các âm mưu, thủ đoạn xuyên tạc tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa, củng cố tư tưởng đúng đắn của Người để các chủ thể tích cực học tập và làm theo trong công tác, cuộc sống. Tuy nhiên, qua khảo sát môn Tư tưởng Hồ Chí Minh ở các nhà trường vẫn chưa có chuyên đề riêng về đấu tranh bảo vệ. Mặt khác, trong nghiên cứu khoa học, bài tập chí, tỉ lệ giữa đấu tranh phản bác với khẳng định chưa cân đối, chủ yếu là bảo vệ. Trên từng lĩnh vực văn hóa trong tư tưởng Hồ Chí Minh chưa đầy đủ, các lĩnh vực văn học nghệ thuật, thông tin đại chúng còn thiếu vắng.

3.2.2.3. Đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách Nhà nước về văn hóa

Nội dung các chuyên đề giảng dạy, công trình khoa học, tin, bài đấu tranh với quan điểm sai trái chống phá đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách Nhà nước trên lĩnh vực văn hóa chỉ ra các quan điểm sai trái phủ nhận đường lối, quan điểm của Đảng trên các lĩnh vực: tư tưởng, đạo đức, lối sống, văn học nghệ thuật, giáo dục đào tạo, thông tin đại chúng, là cơ sở cho người tiếp cận nhận thức và ngăn chặn thông tin sai trái đến với cán bộ, giảng viên, học viên. Tuy nhiên, trong nghiên cứu khoa học, số lượng nghiên cứu đấu tranh trên lĩnh vực văn học nghệ thuật, tư tưởng, đạo đức, lối sống còn hạn chế, lần lượt là 6,3% và 12,5%. Trong tin, bài trên các trang, nhóm mạng xã hội, lĩnh vực văn học nghệ thuật chỉ có 5,1% và giáo dục đào tạo là 10,5% tin bài. Mặt khác, chất lượng một số bài viết phản bác quan điểm sai trái, thù địch chưa cao, tuyển bài “xây” và tuyển bài “chống” chưa cân đối.

3.2.2.4. Đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch phủ nhận thành tựu xây dựng, phát triển văn hóa

Các bài viết nghiên cứu khoa học chỉ rõ các quan điểm sai trái nói chung, trên lĩnh vực văn hóa nói riêng, từ đó khẳng định thành tựu văn hóa từ khi có Đảng lãnh đạo. Trên các trang, nhóm trên không gian mạng có số lượng tin, bài khá phong phú. Nội dung các tin, bài nhận diện và phản bác các quan điểm sai trái, xuyên tạc thành tựu văn hóa của dân tộc trên nhiều lĩnh vực, giúp cho cán

bộ, giảng viên, đặc biệt là học viên nhận thức sâu sắc, ngăn chặn sự tác động của thông tin xấu, độc đến nhà trường quân đội. Tuy nhiên, trong nghiên cứu khoa học, số lượng công trình nghiên cứu đấu tranh chỉ chiếm 12,2%. Trong từng lĩnh vực văn hóa, lĩnh vực văn học nghệ thuật không có công trình nghiên cứu, các lĩnh vực giáo dục đào tạo và thông tin đại chúng chỉ có 01 bài tạp chí. Tin, bài đấu tranh trên các trang, nhóm chưa đồng đều ở các lĩnh vực.

Nhìn chung, các nhà trường thực hiện tốt phương châm gắn kết chặt chẽ giữa “xây” và “chống”, ngăn chặn thông tin sai trái tác động đến chủ thể. Tuy nhiên, số lượng công trình khoa học, bài tạp chí đấu tranh trên các nội dung còn khiêm tốn. Đặt ra vấn đề cần tăng cường sự cân đối về nội dung đấu tranh và nâng cao chất lượng tin, bài đấu tranh phản bác quan điểm sai trái, thù địch trên lĩnh vực văn hóa đến các chủ thể trong nhà trường quân đội.

3.3. PHƯƠNG THỨC BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA

3.3.1. Giáo dục khoa học xã hội và nhân văn

3.3.1.1. Biên soạn giáo trình, tài liệu dạy học

Biên soạn giáo trình, tài liệu các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các nhà trường quân đội cho thấy công tác này được thực hiện thường xuyên, đáp ứng yêu cầu dạy học. Trong 5 năm từ 2018 - 2023, Học viện Kỹ thuật quân sự biên soạn 35 giáo trình, tài liệu dạy học, ở Trường Sĩ quan Lục quân 1 là 26, Trường Sĩ quan Chính trị là 189. Nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng từng bước được đưa vào giáo trình ở những chương, mục phù hợp. Tuy nhiên, nội dung giáo trình, tài liệu dạy học ở một số môn học còn đi sau sự đổi mới về chương trình môn học và một số quan điểm, chỉ thị, nghị quyết của Đảng, Quân đội. Một số môn học còn thiếu giáo trình, tài liệu dạy học.

3.3.1.2. Giảng dạy khoa học xã hội và nhân văn

Phương pháp dạy học ở các nhà trường quân đội có nhiều đổi mới, chuyển từ truyền thụ kiến thức một chiều, thụ động sang trang bị cho người học cách học, khả năng tư duy sáng tạo, biết vận dụng kiến thức vào giải quyết những vấn đề thực tiễn đặt ra. Trong quá trình dạy học, thường xuyên cập nhật các kiến thức mới bảo đảm bám sát tình hình thực tiễn của đất nước và quân đội. Liên hệ nội dung của Nghị quyết Số 35-NQ/TW, các chỉ thị, kế hoạch, hướng dẫn của Ban Chỉ đạo 35 Quân ủy Trung ương và Đảng ủy Nhà trường vào giảng dạy phù hợp với từng chuyên ngành, đối tượng đào tạo của nhà trường. Các hoạt động thông qua bài, dự giờ, kiểm tra giảng, giảng mẫu được tiến hành thường xuyên, nề nếp, dân chủ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy môn học. Tuy nhiên, việc đổi mới phương pháp dạy ở một số khoa khoa học xã hội và nhân văn có thời điểm chưa quyết liệt, nội dung một số bài giảng chưa bám sát thực tiễn và đối tượng đào tạo, tổ chức hoạt động ngoại khóa, bồi dưỡng năng lực thực hành cho học viên có lúc chưa thật hiệu quả.

3.3.1.3. Nghiên cứu khoa học

Trong nghiên cứu, đã tích cực đổi mới cơ chế quản lý các hoạt động nghiên cứu lý luận; xây dựng môi trường giáo dục, nghiên cứu và đấu tranh trên lĩnh vực tư tưởng, lý luận; phát huy dân chủ, tạo không khí cởi mở...thúc đẩy các hình thức hoạt động khoa học. Ngoài ra, các nhà trường triển khai tổ chức nhiều hội thảo, tọa đàm khoa học, sinh hoạt học thuật nhằm làm rõ những vấn đề lý luận, thực tiễn trong công tác giảng dạy các môn khoa học xã hội và nhân văn vào thực hiện nhiệm vụ bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Bên cạnh đó, các nhà trường đã triển khai sâu rộng “Cuộc thi viết chính luận bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng” do Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh chủ trì tổ chức, tạo hiệu ứng tốt nâng cao phẩm chất, năng lực cho các chủ thể. Tuy nhiên, công tác nắm, quản lý, dự báo nghiên cứu lý luận ở một số cơ quan, khoa, đơn vị có thời điểm chưa kịp thời, đặt ra vấn đề cần có kế hoạch nghiên cứu toàn diện, sâu sắc hơn về bảo vệ nền tảng tư tưởng trên lĩnh vực văn hóa.

3.3.2. Giáo dục chính trị và thông tin tuyên truyền

3.3.2.1. Giáo dục chính trị

Các nhà trường quân đội luôn đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục chính trị, kết hợp chặt chẽ giữa học tập, quán triệt Nghị quyết Số 35 với triển khai thực hiện hiệu quả đề án: “Quân đội phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa trong tình hình mới”. Thường xuyên đưa các nội dung của Nghị quyết Số 35 vào sinh hoạt thường kỳ, sinh hoạt chuyên đề của các cấp ủy, chi bộ. Tổ chức nghiêm túc, đa dạng nhiều hình thức giáo dục chính trị, như: mời báo viên là các chuyên gia, các nhà khoa học có uy tín nói chuyện chuyên đề, lồng ghép vào các hội thi. Những hoạt động phong phú đó đã góp phần nâng cao nhận thức, ngăn chặn và đẩy lùi các yếu tố văn hóa xấu độc xâm nhập vào đơn vị. Tuy nhiên, công tác giáo dục, quản lý tư tưởng, các mối quan hệ xã hội, ngăn ngừa vi phạm kỷ luật của cán bộ, đảng viên, học viên của một số cấp ủy, chỉ huy đơn vị có thời điểm chưa tốt.

3.3.2.2. Thông tin tuyên truyền

Mạng lưới thông tin tuyên truyền của các nhà trường được xây dựng vững chắc. Các trang, nhóm thu hút hàng chục ngàn lượt theo dõi và tham gia cả ở trong và ngoài quân đội. Với phương châm truyền thông chủ động, đi trước định hướng, mạng lưới thông tin được vận hành hiệu quả, là nguồn cung cấp thông tin quan trọng, góp phần định hướng tư tưởng cho cán bộ, giảng viên, học viên. Bên cạnh đó, hoạt động thông tin tuyên truyền vẫn còn hạn chế nhất định, biểu hiện là: Chất lượng, hiệu quả, mức độ ảnh hưởng, lan tỏa của một số trang, nhóm cấp cơ sở trên không gian mạng còn hạn chế. Thông tin tuyên truyền về nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa có lúc chưa nhanh nhạy, đi trước và có hệ thống, chiều sâu trên tất cả các kênh mạng xã hội.

3.3.3. Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa trên không gian mạng

3.3.3.1. Tổ chức lực lượng đấu tranh

Quán triệt lãnh đạo của Bộ Quốc phòng, Tổng cục Chính trị, các nhà trường quân đội đã chú trọng xây dựng lực lượng đấu tranh. Lực lượng trên

không gian mạng ở các nhà trường đảm bảo thống nhất, tất cả chủ thể đều tham gia. Lực lượng chuyên sâu được chia thành các nhóm (tổ) trong đó có nhóm (tổ) phụ trách lĩnh vực văn hóa, xã hội. Đã kết hợp chặt chẽ giữa động viên, khơi dậy, phát huy vai trò của lực lượng nhà giáo với tinh thần xung kích, sáng tạo, linh hoạt, nhạy bén của đội ngũ cán bộ, giảng viên trẻ và học viên. Tuy nhiên, lực lượng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa trên không gian mạng đa số kiêm nhiệm, thường xuyên luân chuyển công tác, học tập nâng cao trình độ. Mặt khác, lực lượng được đào tạo chuyên ngành văn hóa còn ít, nên hiệu quả hoạt động còn hạn chế nhất định.

3.3.3.2. Xây dựng mạng lưới đấu tranh

Mạng lưới đấu tranh đảm bảo cả về bề rộng và chiều sâu. Các nhà trường có hơn 60 tài khoản tập thể và hàng ngàn tài khoản cá nhân trên các nền tảng mạng xã hội. Các nhà trường đã làm tốt công tác xây dựng các kênh truyền thông đa dạng, đồng bộ, thu hút hàng chục nghìn người cả trong và ngoài Quân đội tham gia. Đồng thời, có quy chế hoạt động cụ thể, duy trì tốt việc quản lý, phê duyệt bài viết, thành viên vào nhóm. Ngoài ra, các nhà trường còn liên kết, phối hợp hoạt động mạng lưới với các đơn vị trong và ngoài quân đội để hình thành mạng lưới rộng khắp, vững chắc, tạo sức lan tỏa lớn, hiệu quả. Tuy nhiên, mạng lưới chưa bao phủ rộng khắp và cân đối giữa các trang mạng xã hội, đặc biệt là kênh hình. Một số trang, nhóm hoạt động chưa thực sự hiệu quả.

3.3.3.3. Đấu tranh phản bác, ngăn chặn quan điểm sai trái, thù địch

Các nhà trường đã chỉ đạo các lực lượng đấu tranh trực diện với các luận điệu sai trái, xuyên tạc trên nhiều lĩnh vực của văn hóa. Các tin, bài được viết bằng nhiều hình thức, có bài viết bằng văn phong chính luận; tự sự; khuyên răn và cũng có những bài chỉ thẳng đối tượng phản động, thù địch. Tin, bài, video clip đấu tranh cũng đã chủ động phát hiện, kịp thời phản bác những thông tin sai sự thật của các đối tượng khác trên không gian mạng, góp phần định hướng tư tưởng cộng đồng. Ngoài ra, các nhà trường còn đấu tranh kỹ thuật dựa trên công cụ báo xấu của ứng dụng mạng xã hội để gỡ bỏ tin, bài xấu độc. Tuy nhiên, mức độ ảnh hưởng, lan tỏa của một số trang, nhóm cấp cơ sở có thời điểm hạn chế; một số cơ quan, khoa, đơn vị triển khai tổ chức chia sẻ, lan tỏa các bài viết đấu tranh còn chậm; duy trì biên độ hoạt động của các trang có thời điểm chưa tốt, có biểu hiện cầm chừng.

Tiểu kết chương 3

Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở các nhà trường quân đội là hoạt động thường xuyên của các chủ thể, tùy đặc điểm mục tiêu đào tạo ở các nhà trường mà các chủ thể tham gia và tác động ở các mức độ khác nhau. Qua hoạt động, các chủ thể có định hướng đúng đắn, giữ vững, nâng cao phẩm chất, năng lực bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

Các nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa cơ bản, hệ thống, bám sát quan điểm chỉ đạo, phương hướng, nhiệm vụ của Bộ

Quốc phòng, Ban Chỉ đạo 35 Quân ủy Trung ương, bao gồm: chủ nghĩa Mác - Lênin về văn hóa; tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa; quan điểm, đường lối của Đảng về văn hóa; thành tựu xây dựng, phát triển văn hóa. Các lĩnh vực văn hóa cũng thể hiện khá rõ, bao gồm: tư tưởng, đạo đức, lối sống; văn học nghệ thuật; giáo dục đào tạo; thông tin đại chúng. Tổ chức triển khai bằng nhiều phương thức thống nhất, toàn diện, hiệp đồng chặt chẽ với nhiều chủ thể, phương tiện cùng tham gia. Tuy nhiên, vẫn tồn tại những hạn chế, xuất phát từ những lý do như: vẫn còn bộ phận chủ thể nhận thức, trách nhiệm chưa sâu sắc; thái độ còn chưa quyết liệt, triệt để, hoạt động có thời điểm còn sơ sài, đơn giản, kém hiệu quả... Những hạn chế đó cần tiếp tục được nghiên cứu, khắc phục trong thời tới.

Chương 4

PHƯƠNG HƯỚNG, GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

4.1. PHƯƠNG HƯỚNG BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

4.1.1. Phương hướng đối với chủ thể bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội

Các chủ thể phải xác định được trách nhiệm cao đối với bản thân trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Không ngừng học tập, quán triệt chỉ thị, nghị quyết của Đảng, Quân đội, chương trình hành động của nhà trường về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, đặc biệt là Nghị quyết số 35-NQ/TW ngày 22/10/2018 của Bộ Chính trị về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới và Đề án “Quân đội phòng, chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa trong tình hình mới” ban hành kèm theo Quyết định số 1969/QĐ-BQP ngày 16/9/2019 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng. Các chủ thể cần tích cực, chủ động tích lũy tri thức về nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, sẵn sàng nhận nhiệm vụ được giao, tham gia vào các lực lượng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở các nhà trường. Tích cực, chủ động nâng cao “sức đề kháng”, “tự miễn dịch” trước các thông tin xấu độc trên lĩnh vực văn hóa; tích cực, chủ động trong nghiên cứu, giảng dạy, học tập và tham gia viết tin, bài, dựng ảnh, xây dựng video clip bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

4.1.2. Phương hướng đối với nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội

Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa phải bảo vệ toàn diện trên các nội dung chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa; quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước về văn hóa; thành tựu xây dựng và phát triển văn hóa. Đồng thời phải bảo vệ toàn diện các lĩnh vực văn hóa cơ bản: tư tưởng, đạo đức, lối sống; văn học nghệ thuật; giáo dục đào tạo; thông tin đại chúng. Việc bảo vệ toàn diện, cân đối giữa các nội

dung và lĩnh vực văn hóa nhằm không tạo ra khoảng trống nội dung để các thế lực thù địch lợi dụng tấn công xuyên tạc, phủ nhận nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa bao gồm luận chứng thuyết phục, có căn cứ, cơ sở khoa học và thực tiễn để khẳng định tính chất khoa học, cách mạng nền tảng tư tưởng, đường lối lãnh đạo của Đảng, thành tựu văn hóa dân tộc, đồng thời đấu tranh kiên quyết, kịp thời ngăn chặn, bác bỏ các âm mưu, thủ đoạn chống phá, “xây” đi đôi với “chống”, “xây” là cơ bản, “chống” phải quyết liệt hiệu quả.

4.1.3. Phương hướng đối với phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội

Trước hết, cần thể hiện nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa trong dạy học các môn khoa học xã hội và nhân văn, được biên soạn vào giáo trình, tài liệu các môn học liên quan; xây dựng chuyên đề riêng trong từng môn học, đặc biệt là các môn Triết học Mác - Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh, Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, Cơ sở văn hóa Việt Nam. Trong nghiên cứu khoa học cần có kế hoạch xây dựng nội dung nghiên cứu gắn với bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng về văn hóa, trong từng lĩnh vực văn hóa. Trong giáo dục chính trị và thông tin tuyên truyền, dành nội dung và thời gian phù hợp để giáo dục, tuyên truyền nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa, bổ sung, hoàn thiện cho nội dung nghiên cứu, giảng dạy còn thiếu trong chương trình dạy học. Trong đấu tranh trên không gian mạng, cần tập huấn, bồi dưỡng lực lượng về tri thức nền tảng tư tưởng của Đảng về văn hóa, xây dựng lực lượng bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa vững mạnh, có năng lực, trình độ chuyên ngành cao.

4.2. GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRÊN LĨNH VỰC VĂN HÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

4.2.1. Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của chủ thể bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội

Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của chủ thể về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội có vai trò đặc biệt quan trọng, vì nhận thức, trách nhiệm tốt mới có động lực thúc đẩy thái độ và rèn luyện năng lực tốt. Tập trung vào một số biện pháp sau: Thứ nhất, thường xuyên nâng cao nhận thức của các chủ thể về vai trò bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa; Thứ hai, tăng cường bồi dưỡng nhận thức cho các chủ thể về nội dung, phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa; Thứ ba, nâng cao nhận thức cho các chủ thể về những thuận lợi, khó khăn bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa trong bối cảnh hiện nay; Thứ tư, xác định rõ trách nhiệm cụ thể của các chủ thể trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

4.2.2. Bảo đảm tính hệ thống, toàn diện nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội

Văn hóa là một lĩnh vực rộng, lĩnh vực nào cũng có tính tư tưởng, gắn liền với sự nghiệp cách mạng. Để đảm bảo tính hệ thống, toàn diện nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa cần tập trung một số biện

pháp sau: Một là, cập nhật và đổi mới nội dung, chương trình các môn khoa học xã hội và nhân văn; Hai là, chú trọng vận dụng đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước, quy định của Quân đội vào giảng bài khoa học xã hội và nhân văn; Ba là, tăng cường nghiên cứu các nội dung lý luận mới, kịp thời nghiên cứu tổng kết thực tiễn bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa; Bốn là, kịp thời bổ sung nội dung liên quan đến văn hóa trong các chuyên đề giáo dục chính trị; Năm là, tăng cường đổi mới nội dung tin, bài, xây dựng video clip bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

4.2.3. Đổi mới phương thức bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa

4.2.3.1. Đổi mới phương thức giáo dục khoa học xã hội và nhân văn

Day học các môn khoa học xã hội và nhân văn có ý nghĩa quyết định đến phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, trình độ năng lực, phương pháp, tác phong công tác..., hiệu quả giáo dục đào tạo của các nhà trường. Vì vậy, nâng cao hiệu quả phương thức giáo dục khoa học xã hội và nhân văn hiện nay có ý nghĩa quan trọng, tập trung vào một số nội dung sau: Một là, đổi mới phương pháp dạy học theo hướng gắn lý luận với thực tiễn, “học” đi đôi với “hành”; Hai là, xây dựng đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn đáp ứng mục tiêu, yêu cầu giáo dục, đào tạo thời kỳ chuyển đổi số; Ba là, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, đánh giá, rút kinh nghiệm nâng cao chất lượng giảng dạy khoa học xã hội và nhân văn; Bốn là, phát huy dân chủ, định hướng nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

4.2.3.2. Đổi mới phương thức viết tin, bài, xây dựng video clip

Tin, bài, video clip là những “vũ khí chiến đấu”, quyết định đến chất lượng, hiệu quả bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Theo đó, đổi mới phương thức viết tin, bài, xây dựng video clip bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng về văn hóa cần thực hiện tốt một số nội dung sau: Một là, đổi mới phương pháp nhận diện các quan điểm sai trái, thù địch trên lĩnh vực văn hóa; Hai là, đổi mới phương pháp viết tin, bài, xây dựng video clip bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa; Ba là, thiết lập và sử dụng hiệu quả trang, mạng xã hội trong đăng tải tin, bài, xây dựng video clip; Bốn là, thiết lập, kiện toàn ban quản trị các trang, nhóm, tài khoản đăng tải tin, bài, video clip; Năm là, tham gia hiệu quả cuộc thi chính luận về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

4.2.4. Xây dựng và phát triển môi trường văn hóa quân sự trong nhà trường quân đội

Xây dựng môi trường văn hóa là yêu cầu khách quan, thường xuyên, là vấn đề hết sức quan trọng và cấp thiết đối với các nhà trường quân đội. Xây dựng môi trường văn hóa ở các nhà trường quân đội cần tập trung thực hiện một số giải pháp sau: Một là, tăng cường sự lãnh đạo của cấp uỷ, tổ chức đảng, sự quản lý, điều hành của cán bộ chủ trì, sự chỉ đạo, hướng dẫn của cơ quan chính trị ở các nhà trường quân đội; Hai là, xác định đúng nội dung, vận dụng linh hoạt, sáng tạo các hình thức, biện pháp xây dựng môi trường văn hóa phù hợp với

đặc điểm, nhiệm vụ của nhà trường quân đội; Ba là, phát huy tính tích cực, tự giác của cán bộ, học viên, công nhân viên, chiến sĩ trong xây dựng môi trường văn hóa; Bốn là, xây dựng môi trường văn hóa trên internet; Năm là, thực hiện tốt công tác sơ kết, tổng kết xây dựng môi trường văn hóa.

Tiểu kết chương 4

Đề hoạt động bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội được giữ vững, là cơ sở nâng cao hiệu hoạt động cần xác định đúng phương hướng, tập trung vào chủ thể, nội dung, phương thức hoạt động.

Nâng cao hiệu quả bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa cần thực hiện những giải pháp có ý nghĩa cơ bản và lâu dài. Đó là giải pháp về nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể bảo vệ; giải pháp đảm bảo tính hệ thống, toàn diện về nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa; giải pháp đổi mới phương thức bảo vệ, trong đó tập trung vào phương thức giáo dục khoa học xã hội và nhân văn và viết tin, bài, xây dựng video clip tuyên truyền, đấu tranh trên không gian mạng; giải pháp về xây dựng môi trường văn hóa quân sự trong nhà trường quân đội. Thực hiện tốt các giải pháp này chính là khắc phục được những hạn chế quan trọng nhất, đến từ chủ thể, có tính chủ quan. Đồng thời, tận dụng thời cơ, tạo ra động lực vượt qua những khó khăn, thách thức khách quan, góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa.

KẾT LUẬN

Nghiên cứu dưới góc độ văn hóa học là hướng nghiên cứu còn mới. Đây là một hoạt động đặc thù, gắn liền với hoạt động văn hóa phong phú, sinh động trong tất cả các tổ chức chính trị và toàn xã hội. Đó không chỉ là hoạt động chính trị mà còn xuất phát từ nhu cầu tự thân của mỗi người vì trách nhiệm của bản thân với sự tồn vong của dân tộc. Vì vậy, việc lựa chọn hướng nghiên cứu bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội dưới góc độ văn hóa học hoàn toàn khả thi, có ý nghĩa lý luận và thực tiễn.

Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở các nhà trường trong quân đội để khẳng định giá trị chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng về văn hóa, thành tựu, xây dựng, phát triển văn hóa Việt Nam, đồng thời kiên quyết đấu tranh bác bỏ quan điểm sai trái, thù địch phá hoại nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa là thực hiện nhiệm vụ vinh quang của Quân đội nói chung, các nhà trường quân đội nói riêng. Qua đó, nâng cao nhận thức, trách nhiệm, niềm tin và hành động của các chủ thể ở nhà trường quân đội, giúp các chủ thể có đời sống văn hóa tốt đẹp, phong phú, lành mạnh, lan tỏa trong và ngoài quân đội. Bằng các phương pháp lý luận và thực tiễn, kết hợp định tính và định lượng, tập trung ở Học viện Kỹ thuật quân sự và Trường Sĩ quan Chính trị, so sánh với đánh giá ở Trường Sĩ quan Lục quân 1, Học viện Phòng không - Không quân, kết quả nghiên cứu của luận án cho thấy hầu hết cán bộ, giảng viên, học viên có nhận thức đúng đắn về bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa. Những kết quả hoạt động

bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng về văn hóa đã góp phần quan trọng xây dựng đơn vị vững mạnh về chính trị, tư tưởng, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, có đời sống tinh thần phong phú, tốt đẹp, lành mạnh, cung cấp đội ngũ sĩ quan vừa “hồng” vừa “chuyên” cho Quân đội.

Bên cạnh những kết quả tích cực, hoạt động bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở các nhà trường quân đội vẫn còn những hạn chế, như: nhận thức, trách nhiệm của một số chủ thể và tính hiệu quả trong hoạt động thực tiễn còn chưa cao, đặc biệt là hoạt động nghiên cứu lý luận văn hóa, viết tin, bài, xây dựng video clip đấu tranh trên không gian mạng. Bên cạnh đó, môi trường văn hóa trên không gian mạng chưa được phong phú, sinh động, tính đấu tranh chưa rõ rệt.

Hiện tại và trong tương lai, tình hình chính trị thế giới vẫn diễn biến phức tạp, xu thế toàn cầu hóa vẫn là xu thế tất yếu để phát triển làm cho văn hóa dân tộc đứng trước thời cơ cũng như thách thức to lớn tác động đa chiều đến bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở các nhà trường. Mặt khác, yêu cầu nhiệm vụ giáo dục đào tạo ngày càng cao; sự chống phá điên cuồng với những âm mưu, thủ đoạn ngày càng tinh vi, xảo quyệt.

Trước tình hình trên, để hoạt động thực sự hiệu quả, cần xác định một số phương hướng hoạt động và giải pháp nâng cao hiệu quả bảo vệ. Đó là: vấn đề nâng cao nhận thức, trách nhiệm của chủ thể; đảm bảo tính hệ thống, toàn diện của nội dung bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa; đổi mới phương thức giáo dục khoa học xã hội và nhân văn, viết tin, bài, xây dựng video clip; xây dựng và phát triển môi trường văn hóa quân sự. Kết quả nghiên cứu của luận án có thể gợi mở hướng nghiên cứu mới, đồng thời, làm tài liệu giảng dạy, nghiên cứu ở nhà trường quân đội, cung cấp luận cứ khoa học và thực tiễn cho cơ quan cấp trên và lãnh đạo, chỉ huy đề ra chủ trương, biện pháp trong bảo vệ nền tảng tư tưởng Đảng trên lĩnh vực văn hóa gắn với xây dựng, phát triển văn hóa sư phạm quân sự. Tuy nhiên, những nghiên cứu của luận án mới chỉ là bước đầu. Đây là cơ sở để có thể tiếp tục nghiên cứu sâu sắc hơn công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên từng lĩnh vực của văn hóa ở các nhà trường trong quân đội, góp phần xây dựng nhà trường quân đội vững mạnh toàn diện mẫu mực tiêu biểu, nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo, cung cấp nguồn nhân lực có phẩm chất, năng lực toàn diện, đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc./.

DANH MỤC CÁC BÀI VIẾT CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI

1. Nguyễn Bá Thanh (2018), *Giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ” làm thất bại âm mưu “diễn biến hòa bình” ở Trường Sĩ quan Chính trị hiện nay*, Tạp chí Khoa học quân sự, (03), tr.85-89.
2. Nguyễn Bá Thanh (2019), *Nâng cao chất lượng giáo dục tinh thần dân tộc cho học viên thông qua giảng dạy các môn khoa học xã hội và nhân văn ở Trường Sĩ quan Chính trị hiện nay*, Tạp chí Khoa học Chính trị quân sự, (4), tr.57-61.
3. Nguyễn Bá Thanh (2022), *Phòng chống tác động của thông tin xấu, độc trên mạng xã hội đối với thanh niên ở Trường Sĩ quan Chính trị hiện nay*, Kỷ yếu Hội thảo, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh - Trung ương Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh, 1/2022, tr.234 - 243.
4. Nguyễn Bá Thanh (2024), *Một số kinh nghiệm xây dựng môi trường văn hóa ở các đơn vị cơ sở trong quân đội hiện nay*, Tạp chí Văn hóa nghệ thuật, (563), tr.51 - 53.
5. Nguyễn Bá Thanh (2024), *Vai trò đội ngũ nhà giáo quân đội trong chống “diễn biến hòa bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa*, Tạp chí Văn hóa nghệ thuật, (575), tr.26 - 29.
6. Nguyễn Bá Thanh (2024), *Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh trên không gian mạng ở nước ta hiện nay*, Tạp chí Cộng sản điện tử, 19/9/2024.
7. Nguyễn Bá Thanh (2025), *Vận dụng quan điểm của Đảng về bảo vệ nền tảng tư tưởng trên lĩnh vực văn hóa ở nhà trường quân đội hiện nay*, Tạp chí Văn hóa nghệ thuật, (599), tr.51 - 55.
8. Nguyễn Bá Thanh (2025), *Nâng cao hiệu quả bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên lĩnh vực văn hóa ở các nhà trường quân đội hiện nay*, Tạp chí Giáo dục lý luận, (385), tr.23 - 27.